

Pedagoginių studijų pasirinkimo veiksmių ir studentų tolesnio ketinimo eiti pasirinktu profesiniu keliu sąsajos

Valdonė Indrašienė¹, Odeta Merfeldaitė², Laura Šimkutė³

¹ Mykolo Romerio universitetas, Socialinių technologijų fakultetas, Edukologijos ir socialinio darbo institutas, Ateities g. 20, 08303 Vilnius, v.indrasiene@mruni.eu

² Mykolo Romerio universitetas, Socialinių technologijų fakultetas, Edukologijos ir socialinio darbo institutas, Ateities g. 20, 08303 Vilnius, o.merfeldaite@mruni.eu

³ Mykolo Romerio universitetas, Asociacijos „Erasmus“ studentų tinklo „ESN Lietuva“ padalinio Mykolo Romerio universitete narė, Ateities g. 20, 08303 Vilnius, laura.simkut@gmail.com

Anotacija. Straipsnyje analizuojami pedagoginių studijų rinkimosi veiksniai ir jų sąsaja su tolesniu profesijos pasirinkimu. Tyrime dalyvavo pedagogikos studijų studentai iš 4 universitetų. Nustatyta, kad daugiausia gyvenimą su pedagogo profesija ketina sieti asmenys, kurie studijas rinkosi pirmuoju arba vienu iš pirmųjų prioritetų, renkantys studijas vadovavosi savo asmeniniu sprendimu, pedagoginiu pašaukimu bei įgyta patirtimi mokykloje.

Esminiai žodžiai: *pedagogas, pedagoginės studijos, profesijos pasirinkimas, profesijos pasirinkimo veiksniai, motyvacija.*

Įvadas

Nuolatiniai mokslo ir technikos pokyčiai, socialinės transformacijos kelia naujus reikalavimus mokyklai ir pedagogo karjerai (Dačiulytė et al., 2013), todėl XXI a. pedagogas įpareigotas nuolat tobulinti esamas ir ugdytis naujas kompetencijas. Vadinasi, būsimųjų pedagogų, kaip ir kitų visuomenės sričių specialistų, rengimas turi patenkinti nuolat besikeičiančios visuomenės poreikius (Mokytotojas lyderis – visuomenės varomoji jėga, 2013).

Naujausiuose Lietuvos švietimo dokumentuose¹ pažymima, kad pedagogų kompetencija, asmeninės savybės, motyvacija, kūrybiškumas ir noras nuolat tobulėti, gebėjimas perimti gerąją praktiką yra pagrindinis Lietuvos švietimo sėkmės matas. Todėl aktualizuojama parama jaunam, pradedančiam veiklą mokytojui, sukuriant palankias sąlygas karjerai. Esminiai ir tvarūs pokyčiai švietimo srityje galimi tik tuo atveju, jei patys mokytojai išsitraukia į vykstančius pokyčius. Užsienio mokslininkų tyrimuose (Ingersoll, Smith, 2004; Tatto, 2007; Kennedy, 2008) taip pat nustatyta, kad švietimo reformos sėkmė priklauso nuo kokybiško pedagogų darbo. Mokytojo profesija, reikalaujanti aukšto lygio atsakomybės ir altruizmo, yra centrinė ašis šalies gerovei kurti (Manuel, Hughes, 2006; Taylor, 2006; Watt, Richardson, 2008).

Tačiau Lietuvoje, kaip ir visoje Europoje, susiduriama su mokytojų senėjimo problema, kuri darosi dar aktualesnė, nes vis mažiau jaunų žmonių renkasi pedagogo kelią (*Lietuva. Švietimas regionuose 2013*). Vadinasi, keliamas sudėtingas uždavinys – motyvuoti jaunimą mokytojo profesijai.

Probleminiai klausimai: 1) kas motyvuoja studentus rinktis pedagogikos studijas; 2) kokie veiksniai skatina projektuoti karjerą, susijusią su pedagogo profesija.

Tyrimo objektas – pedagogikos studijų pasirinkimą lemiančių veiksnių ir studentų tolesnio ketinimo eiti pasirinktu profesiniu keliu sąsajos.

Tyrimo tikslas – nustatyti pedagogikos studijų rinkimosi motyvų sąsają su tolesniu ketinimu eiti pasirinktu profesiniu keliu.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išanalizuoti užsienio ir Lietuvos mokslinius tyrimus, nagrinėjančius pedagogo karjeros pasirinkimą lemiančius veiksnius.
2. Nustatyti, kokie veiksniai turi įtakos tolesnės karjeros sąsajoms su pedagogo profesija.

1. Tyrimo teorinis pagrindimas

Šiuolaikiniame pasaulyje profesijos pasirinkimas dažniausiai suvokiamas kaip ilgalaikis procesas (Pukelis, Navickienė, 2006; Rodzevičiūtė, 2006), apimantis daug veiksnių, kuriuos galima skirstyti labai įvairiai. Lietuvos mokslininkai profesijos pasirinkimo veiksnius skirsto į keletą grupių: objektyviusius, arba išorinius, bei subjektyviusius, arba vidinius, veiksnius. Objektyvieji veiksniai – socialinė aplinka, kuriai priklauso asmuo, kuri jį supa ir turi įtakos jo pasirinkimams. Subjektyviesiems veiksniams pri-

¹ Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija. *Valstybės žinios*, 2013-12-30, Nr. 140-7095; *Lietuva. Švietimas regionuose 2013. Pedagogai*. (2013). Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras [interaktyvus], [žiūrėta 2014 m. rugpjūčio 8 d.]. Prieiga: http://www.smm.lt/uploads/documents/teisine_informacija/svietimo_bukles_apzvalgos/Svietimas%20regionuose%202013%20web.pdf.

skiriama žmonių asmeninio tapatumo suvokimas bei kūrimas, profesijos pasirinkimas, išsilavinimas, karjeros tikslai ir jų sąsajos (Augienė, 2009; Jovaiša, 2009). Tyrimais (Pociūtė, Isiūnaitė, 2011) įrodyta, kad susitelkimas į kintančią šalies ekonominę situaciją, finansines studijų problemas, jaunus žmones išblaško ir sunkina jų profesinį apsisprendimą. Jaunuoliai, kurie siekia pažinti save ir suderinti savo pomėgius su profesiniais karjeros tikslais, mažiau abejoja profesijos pasirinkimu. L. Lileikienė (2009) įrodė, kad savikryptingumas laikomas svarbiausiu asmeninės karjeros sėkmę laiduojančiu veiksmu. Analizuojant objektyviuosius veiksmus, akcentuotina šeimos įtaka renkantis profesiją (Ustinavičiūtė et al., 2011), kuri, anot T. Lileikienės (2009), mažėja asmenybei bręstant.

Užsienio mokslininkai išskiria tris pagrindines veiksmų, lemiančių mokytojo karjeros pasirinkimą, grupes: išorinius (darbo garantijos, atostogos, socialinė apsauga), vidinius (interesai, pasitenkinimas darbu, meilė profesijai) ir altruistinius (Kyriacou, Coulthard, 2006; Sinclair, 2008; König, Rothland, 2012).

Lietuvoje atlikti tik keli pedagogo profesijos pasirinkimo veiksmų tyrimai. Pasak B. Žygaitienės ir K. Pošiūnaitės (2013), pagrindiniai veiksniai, skatinantys studentus rinktis pedagogikos krypties studijas, – noras įgyti aukštojo mokslo diplomą, turėti geriau apmokamą darbą bei karjeros siekimas. Nustatyta įstojusiųjų profesinio kryptingumo stoka ir tai, kad į pedagoginės krypties studijas patenka atsitiktiniai studentai. Tą patvirtina ir E. Rodzevičiūtės (2007) tyrimas. R. Braslauskienė, S. Petružienė, R. Saaveljeva (2011) pažymi, kad socialinio pedagogo profesiją pasirinkę studentai, neturintys pašaukimo šiai profesijai, planuoja karjerą kitoje profesinėje srityje.

Analizuojant užsienio mokslininkų tyrimus Vokietijoje, Australijoje ir Nyderlanduose, pažymėtina, kad pasirinkimą eiti pedagogo keliu lemia asmens turimos vidinės vertybės, socialinių paslaugų suvokiama vertė (formuoti ateitį vaikams, didinti socialinį teisingumą ir kt.) ir savo mokymo gebėjimų suvokimas (Richardson, Watt, 2006). Vadinasi, užsienio mokslininkai akcentuoja, kad didelę įtaką pedagogo profesijos pasirinkimui daro altruistinė motyvacija bei vidiniai asmenybės veiksniai (Kyriacou, Coulthard, 2006). Pasak C. Sinclair (2008), būsimųjų pedagogų altruistiniai ir vidiniai veiksniai vėlesniuose kursuose kinta ir pereina į išorinius motyvuojančius veiksmus.

Turkijoje atliktas tyrimas parodė, kad pedagogo profesiją vyrai rinkosi dėl išorinių motyvų, moterys, kaip ir kitose šalyse, – dėl vidinių ir altruistinių motyvų (Yuce et al., 2013).

Mokslininkai pažymi, kad yra du pagrindiniai veiksniai, kurie šiuo metu turi būti (ir yra) tiriami. Pirma, motyvacija (Kunter et al., 2008; König, Rothland, 2012; Blomeke et al., 2012). Antra, kodėl parengti mokytojai nepasirenka šio darbo arba po trumpo laiko iškrenta iš jo (Watt, Richardson, 2008; Rots et al., 2010; Thomson et al., 2012).

Apibendrinant galima teigti, kad pedagoginių studijų pasirinkimą dažniausiai lemia altruistiniai ir vidiniai motyvai, kuriems įtakos turi įvairūs veiksniai: interesai, socialinė aplinka, karjeros siekimas, noras padėti ir pan.

2. Tyrimo metodika ir tiriamieji

Tyrimo taikyti literatūros ir dokumentų analizės, apklausos, matematinės statistikos **metodai**.

Tyrimas vykdytas 2014 m. kovo–balandžio mėnesiais. Apklausti bakalauro studijų II–IV kursų būsimieji socialiniai pedagogai, specialieji pedagogai ir ugdymo karjerai pedagogai iš 4 Lietuvos universitetų (Lietuvos edukologijos, Šiaulių, Klaipėdos, Mykolo Romerio). Respondentais pasirinkti tik būsimieji pagalbos vaikui specialistai kaip svarbiausi pedagoginio personalo atstovai, tiesiogiai lemiantys pozityvią vaiko socializaciją.

Klausimynai buvo išsiųsti visos generalinės aibės atstovams ($N = 279$), imties tūrį sudarė 117 studentų. Klausimynas tyrimui atlikti parengtas straipsnio autorių, remiantis M. Kunter ir kt. (2008); J. König, M. Rothland (2012), S. Blomeke ir kt. (2012), H. M. G. Watt, P. W. Richardson (2008) įžvalgomis. Siekiant aprobuoti tyrimo priemonę (klausimyno dedamųjų skalių (Likerto skalė) konstrukto validumą ir patikimumą) atliktas bandomasis tyrimas.

Surinkti duomenys statistiškai apdoroti taikant SPSS (*Statistical Package for Social Sciences*) programinės įrangos 20.0 versiją. Norint patikrinti statistines hipotezes, pasirinktas statistinio reikšmingumo lygmuo $p < 0,05$. Siekiant įvertinti kokybinių požymių tarpusavio priklausomybę taikytas Chi kvadrato kriterijus, skirtumui tarp daugiau nei 2 grupių nustatyti taikytas Kruskalio ir Valio (*Kruskal-Wallis*) kriterijus.

Vykdamas empirinį tyrimą buvo laikomasi tyrimo etikos principų, tokių kaip: savanoriškumas, tiriamųjų konfidencialumo ir anonimiškumo užtikrinimas. Tyrimo dalyvavusių studentų amžius – 19–25 metai. Didžiąją daugumą (89,7 proc.) tyrimo dalyvių sudaro moterys.

3. Tyrimo rezultatai ir jų aptarimas

Nustatyta, kad didžiausia dalis (61,7 proc.) studentų rinkosi pedagogines studijas pirmuoju prioritetu. Beveik trečdalis (29,9 proc.) – vienu iš pirmojo šešetuko, 5,6 proc. – septintu–vienuoliku prioritetu, o 2,8 proc. – tai buvo paskutinis studijų pasirinkimo prioritetas. Taigi galima daryti prielaidą, kad daugiausia respondentų studijas rinkosi motyvuotai.

Analizuota respondentų požiūrio į pedagogo specialybę kaita. Nustatyta, kad pusei tyrimo dalyvių (50,5 proc.) požiūris pasikeitė į gerą, kiek daugiau nei septintadaliui (15 proc.) požiūris pasikeitė į blogą, o daugiau nei trečdalis respondentų (34,6 proc.) teigė, jog požiūris nepasikeitė.

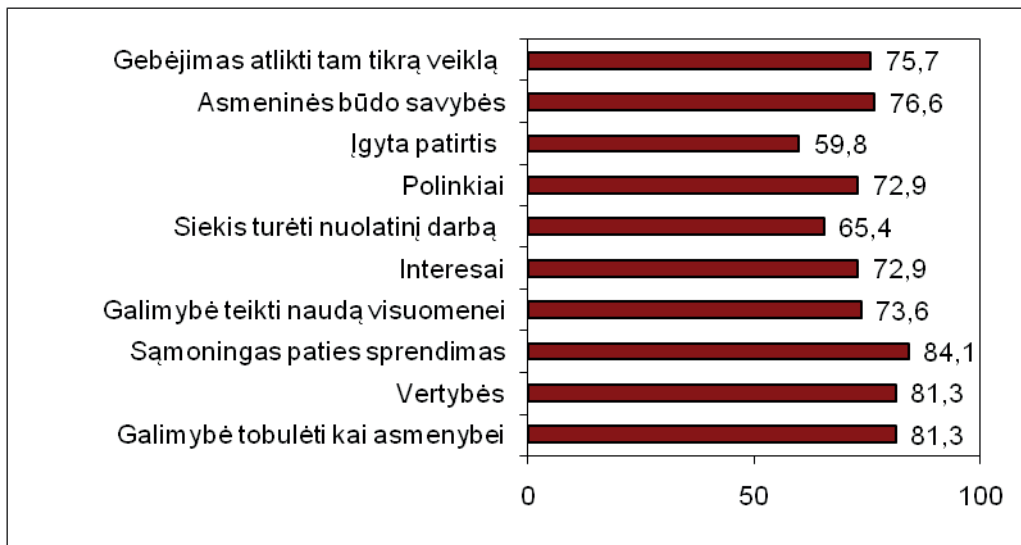
Priimdami sprendimą rinktis pedagogikos studijas didžioji dalis respondentų vadovavosi (1 pav.): sąmoningu savo sprendimu (84,1 proc.), vertybėmis (81,3 proc.), galimybe tobulėti kaip asmenybei (81,3 proc.), asmeninėmis būdo savybėmis (76,6 proc.), galimybe

teikti naudą visuomenei (73,6 proc.), gebėjimais atlikti tam tikrą veiklą (75,7 proc.), interesus (72,9 proc.), polinkiais (72,9 proc.). Gauti tyrimo rezultatai atliepia A. Rauduvaitės ir D. Ramanauskienės (2010) tyrimo išvadą, kad studentų profesinis apsisprendimas yra tiesiogiai susijęs su studento savęs vertinimu, asmeniniais ir profesiniais lūkesčiais.

Taip pat nemažai įtakos turėjo siekis turėti nuolatinį darbą (65,4 proc.), įgyta patirtis (vestos pamokos mokykloje, vaikų priežiūra ir pan.) (59,8 proc.), pedagoginis pašaukimas (42,1 proc.).

Mažiau svarbūs pasirodė šie kriterijai: puikaus mokytojo pavyzdys (37,4 proc.), brandos egzaminų baigimo rezultatai (36,4 proc.), faktas, kad šeimoje ar tarp giminių yra pedagogų (21,5 proc.), šeimos narių paskatinimas (20,6 proc.).

Vadinasi šeimos įtaka renkantis profesiją, priešingai nei teigia L. Ustinavičiūtė ir kt. (2011), nėra svarbiausias veiksnys.

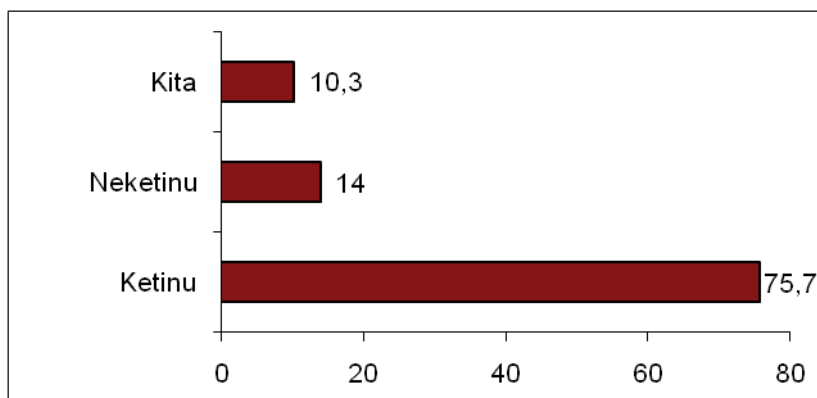

1 pav. Veiksniai, daugiausia lėmę pedagogikos studijų programos pasirinkimą (proc.)

Mažiausiai įtakos renkantis studijas turėjo šie kriterijai: galimybė gauti gerai apmokamą darbą (17,8 proc.), galimybė užsitikrinti finansinį stabilumą (16,8 proc.), noras tiesiog studijuoti ir įgyti aukštąjį išsilavinimą (15,9 proc.), atsitiktinumas (14 proc.), profesijos paklausa darbo rinkoje (13,1 proc.), geri atsiliepimai apie profesiją iš studijuojančiųjų arba prieš tai studijavusiųjų (10,3 proc.) ir galiausiai beveik jokios reikšmės neturėjo noras studijuoti tą patį, ką ir draugai (0,9 proc.). Apibendrinant reikia pastebėti, kad daugiausia įtakos renkantis profesiją turi tokie veiksniai kaip: polinkiai, interesus, gebėjimai, vertybės, sąmoningas paties asmens sprendimas, asmeninės savybės, noras suteikti naudą visuomenei, troškimas tobulėti. Tai atliepia E. Danilevičiaus (2008), A. Moran

ir kt. (2001) tyrimų rezultatus, jog profesijos pasirinkimą lemia altruistiniai veiksniai: lūkestis pasirinkus šią profesiją būti naudingiems kitiems, noras tobulėti ir pan. Iš dalies tai patvirtina C. Kyriacou, M. Coulthard (2006), C. Sinclair (2008), J. Konig, M. Rothland (2012) tyrimų rezultatus, nes pastarieji autoriai ne mažiau svarbiais motyvais laiko darbo garantijas, atostogas, socialinę apsaugą, kurie Lietuvos respondentams nėra svarbūs. Tai tik patvirtina prielaidą, kad mokytojo profesija Lietuvoje nėra gerai apmokama ir nėra prestižiška.

Tyrimo metu nustatyta (2 pav.), kad didžioji dauguma (75,7 proc.) respondentų ketina sieti savo gyvenimą su pedagogo profesija, 14 proc. teigia, kad ne, o likusieji 10,3 proc. nurodė kitus variantus. Minėdami kitus variantus respondentai įvardijo apsisprendimo nebuvimą, prioriteto neteikimą šiam darbui bei galimą gyvenimo sąsają su šia profesija, bet tik tolimoje ateityje.

2 pav. Ketinimas gyvenimą sieti su pedagogo profesija (proc.)

Domėtasi, kurie veiksniai daugiausia skatina studentus sieti gyvenimą su pasirinkta profesija. Didžioji dauguma nurodė, jog tai – turimi gabumai pasirinktai profesijai (71,6 proc.), galimybė tobulėti (78,4 proc.), pasitenkinimą keliantis rūpinimasis kitais žmonėmis (73,6 proc.), profesijos įdomumas ir lūkesčių atitikimas.

Tyrimo rezultatai rodo, kad siekti pedagogo profesijos respondentus skatina išbandyta pedagoginė praktika (56,5 proc.), pedagoginis pašaukimas (46,5 proc.) ir noras užsitikrinti ateitį (42,4 proc.). Kiek daugiau nei trečdalis (37,6 proc.) respondentų, teigia, jog jiems imponuoja profesijos visuomeninė reikšmė, o beveik penktadaliui (24,7 proc.) – galimybė siekti nepriklausomybės darbe.

Tyrimu siekta nustatyti, kaip statistiškai yra reikšmingas ryšis sieti gyvenimą su pasirinkta pedagogo profesija pagal studijų pasirinkimą prioritetine tvarka. Lyginant respondentų atsakymus, pažymėtina, kad labiau su pedagogine profesija savo tolesnį profesinį kelią ketina sieti studentai, kurie savo studijas rinkosi pirmuoju prioritetu

($\chi^2 = 20,085$ $df = 6$, $p < 0,003$). Nustatyta svarbiausių veiksnių, kuriais vadovaudamiesi studentai rinkosi studijas, sąsaja su ketinimu sieti gyvenimą su pedagogo profesija. Remiantis atsakymų rangų vidurkiais galima teigti, kad tie studentai, kuriems renkantis studijas buvo svarbūs tokie veiksniai kaip sąmoningas paties sprendimas ($\chi^2 = 21,096$; $df = 4$; $p < 0,000$), pedagoginis pašaukimas ($\chi^2 = 21,875$; $df = 4$; $p < 0,000$), įgyta patirtis mokykloje (vestos pamokos, vaikų priežiūra ir kt.) ($\chi^2 = 16,015$ $df = 4$; $p < ,003$), labiau ketina sieti gyvenimą su pedagogo profesija.

Kuo labiau studentas pritaria tokiems veiksniams kaip gabumų pasirinktai profesijai suvokimas ($\chi^2 = 16,959$; $df = 2$; $p < 0,000$), galimybės pasirinktoje profesijoje tobulėti ($\chi^2 = 20,552$; $df = 2$; $p < 0,000$), pasitenkinimą keliantis rūpinimasis kitais žmonėmis ir pagalbos teikimas jiems ($\chi^2 = 21,578$; $df = 2$; $p < 0,000$), nepriklausomybė darbe ($\chi^2 = 18,039$; $df = 2$; $p < 0,000$), profesijos visuomeninė reikšmė ($\chi^2 = 19,528$; $df = 2$; $p < 0,000$), tuo labiau jis ketina sieti savo gyvenimą su pedagogo profesija.

Išvados

1. Pedagoginių studijų pasirinkimą dažniausiai lemia vidiniai veiksniai (interesai, polinkis, vertybės), socialinių paslaugų suvokiama vertė (galimybė teikti naudą visuomenei), savo mokymo gebėjimų suvokimas, kuriam įtakos turi įgyta patirtis, tokia kaip vestos pamokos, mažesnių vaikų priežiūra. Mažiausiai įtakos renkantis pedagogines studijas turi galimybė užsitikrinti finansinį stabilumą ir įgyti aukštąjį išsilavinimą.
2. Didžioji dauguma apklaustų studentų studijas rinkosi motyvuotai ir ketina sieti gyvenimą su pasirinkta pedagogo profesija. Daugiausia gyvenimą su pedagogo profesiją ketina sieti asmenys, kurie studijas rinkosi pirmuoju arba vienu iš pirmųjų prioritetų. Renkantis studijas vadovaujamosi asmeniniu sprendimu, pedagoginiu pašaukimu bei įgyta patirtimi mokykloje. Taip pat itin svarbūs motyvai, kurie skatina sieti karjerą su pasirinkta profesija: siekis tobulėti, noras rūpintis kitais žmonėmis, nepriklausomybės siekis darbe, išbandytos pedagoginės praktikos, profesijos įdomumas ir lūkesčių atitikimas.
3. Būsimųjų socialinės pagalbos specialistų profesijos pasirinkimą lemia vidiniai ir altruistiniai motyvai: noras rūpintis kitais žmonėmis, savirealizacija, lūkesčiai dėl profesijos. Mažiausiai įtakos turi materialūs motyvai.

Literatūra

- Augienė, D. (2009). *Karjera: nuo profesijos pasirinkimo iki profesinės veiklos organizacijoje*. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
- Blomeke, S., Suhl, U., Kaiser, G., Dohrmann, M. (2012). Family background, entry selectivity and opportunities to learn: What matters in primary teacher education? An international comparison of fifteen countries. *Teaching and Teacher Education*, 28, 44–55.
- Braslauskienė, R., Petružienė, S., Saveljeva, R. (2011). Socialinę pedagogiką studijuojančiųjų požiūris į karjerą ir profesinį pašaukimą. *Pedagogika*, 102, 81–87.
- Dačiulytė, R., Dromantienė, L., Indrašienė, V., Merfeldaitė, O., Nefas, S., Penkauskienė, D., Prakapas, R., Railienė, A. (2013). *Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo Lietuvoje būklė ir plėtros galimybės*. Mokslo studija. Vilnius: Mykolo Romerio universiteto leidykla.
- Danilevičius, E. (2008). Mokinių racionalaus profesijos pasirinkimo metodikos – socialinio ugdymo tobulinimo veiksnys. *Socialinis ugdymas*, 6 (17), 41–53.
- Ingersoll, R. M., Smith, T. M. (2004). Do teacher induction and mentoring matter? *NASSP Bulletin*, 88, 28–40.
- Jovaiša, L. (2009). *Profesinio orientavimo ir konsultavimo psichologija*. Vilnius: Agora.
- Kennedy, M. M. (2008). *Sorting out teacher quality*. Phi Delta Kappan, 90, 59–63.
- Konig, J., Rothland, M. (2012). Motivations for choosing teaching as a career: Effects on general pedagogical knowledge during initial teacher education. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 40 (3), 289–315.
- Kunter, M., Tsai, Y. M., Klusmann, U., Brunner, M., Krauss, S., Baumert, J. (2008). Students' and mathematics teachers' perceptions of teacher enthusiasm and instruction. *Learning and Instruction*, 18, 468–482.
- Kyriacou, C., Coulthard, M. (2006). Undergraduates' views of teaching as a career choice. *Journal of Education for Teaching*, 26 (2), 117–126.
- Kyriacou, C., Kunc, R., Stephens, P., Hultgren, A. (2003). Student teachers' expectations of teaching as a career in England and Norway. *Educational Review*, 55 (3), 255–263.
- Lietuva. Švietimas regionuose 2013. *Pedagogai*. (2013). Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras [interaktyvus], [žiūrėta 2014 m. rugpjūčio 8 d.]. Prieiga per internetą: http://www.smm.lt/uploads/documents/teisine_informacija/svietimo_bukles_apzvalgos/Svietimas%20regionuose%202013%20web.pdf.
- Lileikienė, T. (2009). Aukštesniųjų klasių mokinių požiūris į karjeros sėkmingumą lemiančius veiksnius. *Pedagogika*, 93, 54–61.
- Manuel, J., Hughes, J. (2006). 'It has always been my dream': Exploring pre-service teachers' motivations for choosing to teach. *Teacher Development*, 10, 5–24.
- Mokytojas lyderis – visuomenės varomoji jėga. (2013). *Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos 2013 m. balandžio mėnesio Švietimo problemos analizė Nr. 1 (87)*, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras,

- [interaktyvus], [žiūrėta 2014 m. rugpjūčio 8 d.]. Prieiga per internetą: http://www.smm.lt/uploads/documents/tyrimai_ir_analizes/Leidiniai%202013/Mokytojas%20lyderis_spau.pdf.
- Moran, A., Kilpatrick, R., Abbott, L., Dallat, J., McClune, B. (2001). Training to teach: Motivating factors and implications for recruitment. *Evaluation and Research in Education*, 15, 17–32.
- Pociūtė, B., Isiūnaitė, V. (2011). Profesijos pasirinkimo problemos ir asmenybės savybės. *Psichologija*, 43, 78–91.
- Pukelis, K., Navickienė, L. (2006). Karjeros projektavimas: svarbi efektyvaus nacionalinės kvalifikacijų sistemos funkcionavimo sąlyga. *Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos*, 12, 36–53.
- Rauduvaitė, A., Ramanauskienė, D. (2010). Būsimų muzikos mokytojų asmeninė karjera: profesijos pasirinkimas. *Pedagogika*, 99, 104–112.
- Richardson, P. W., Watt, H. M. G. (2006). Who Chooses Teaching and Why? Profiling Characteristics and Motivations across Three Australian Universities. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 34 (1), 27–56.
- Rodzevičiūtė, E. (2008). Pedagogų profesijos pasirinkimo motyvacija ir jos kaita studijų metu. *Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos*, 15, 74–85.
- Rots, I., Aelterman, A., Devos, G., Vlerick, P. (2010). Teacher education and the choice to enter the teaching profession: A prospective study. *Teaching and Teacher Education*, 26, 1619–1629.
- Sinclair, C. (2008). Initial and changing student teacher motivation and commitment to teaching. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 36 (2), 79–104.
- Tatto, M. T. (2007). *Reforming teaching globally*. Oxford: Symposium Books.
- Taylor, A. (2006). Perceptions of prospective entrants to teacher education. *Teaching and Teacher Education*, 22, 451–464.
- Thomson, M. M., Turner, J. E., Nietfeld, J. L. (2012). A typological approach to investigate the teaching career decision: Motivations and beliefs about teaching of prospective teacher candidates. *Teaching and Teacher Education*, 28, 479–499.
- Ustinavičiūtė, L., Katkonienė, A., Žemaitaitytė, I. (2011). Veiksniai, susiję su sėkmingu karjeros planavimu ir profesijos pasirinkimu paauglystėje. *Socialinis darbas*, 10 (2), 169–180.
- Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija. *Valstybės žinios*, 2013-12-30, Nr. 140-7095.
- Yuce, K., Şahin, E. Y., Kocer, O., Kana, F. (2013). Motivations for choosing teaching as a career: a perspective of pre-service teachers from a Turkish context. *Asia Pacific Educ. Rev.*, 14, 295–306.
- Watt, H. M. G., Richardson, P. W. (2008). Motivations, perceptions, and aspirations concerning teaching as a career for different types of beginning teachers. *Learning and Instruction*, 18, 408–428.
- Watt, H. M. G., Richardson, W. P., Klusmann, U., Kunter, M., Beyer, B., Trautwein, U. et al. (2012). Motivations for choosing teaching as a career: An international comparison using the FIT-Choice scale. *Teaching and Teacher Education*, 28, 791–805.
- Žygaitienė, B., Pošiūnaitė, K. (2013). Stojimo į Lietuvos edukologijos universitetą motyvai ir jų kaita. *Pedagogika*, 110, 27–34.

Links between the Factors in Selecting Pedagogical Studies and Students' Further Professional Road

Valdonė Indrašienė¹, Odeta Merfeldaitė², Laura Šimkutė³

¹ Mykolas Romeris University, Faculty of Social Technologies, Institute of Educational Sciences and Social Work, Ateities St. 20, LT-08303 Vilnius, Lithuania, v.indrasiene@mruni.eu

² Mykolas Romeris University, Faculty of Social Technologies, Institute of Educational Sciences and Social Work, Ateities St. 20, LT-08303 Vilnius, Lithuania, o.merfeldaite@mruni.eu

³ Mykolas Romeris University, Association of Erasmus Student Network ESN Lithuania section, Ateities St. 20, LT-08303 Vilnius, Lithuania, laura.simkut@gmail.com

Summary

Competence of the pedagogues, their individual qualities, motivation, creativity, the desire to constantly develop their skills and grow, and the ability to share the best practices are the main factors of success in education. In view of this, assistance to a young teacher is given great importance, as well as favourable conditions for a career-building. According to the Lithuanian and foreign research, major and sustainable changes in the area of education are possible only when teachers themselves are engaged in the implementation of changes (Ingersoll, Smith, 2004; Kennedy, 2008; Tatto, 2007; Review of the Lithuanian Education System, 2013). It means, that teacher's profession requiring high level responsibility and altruism is the central axis in creating well-being of the country (Watt, 2012; Taylor, 2006). Yet, in Lithuania, as well as in the entire Europe, there is still a problem of ageing teachers, and it becomes more and more topical, since the number of young people selecting profession of a pedagogue is continuously decreasing. Thus, we have to solve a complicated task – to motivate young people to select profession of a teacher.

The Article analyses the factors in selecting pedagogical studies and their links with further selection of a profession. In pursuance of these goals, the research applied the methods of the literature and document analysis, a questionnaire survey and mathematical statistics.

Quantitative research and questionnaire survey were carried out in March-April 2014. The research involved 117 respondents from 4 Lithuanian universities. The respondents were 2nd–4th year students: social pedagogues, special pedagogues and career education pedagogues.

Pursuant to the research findings, selection of pedagogical studies was determined by the internal factors (interests, predisposition, values), the perceived value of social services, the possibility to be useful for the society), understanding of own teaching abilities depending on the acquired experience (e.g. delivered lessons, taking care of small children). The majority of respondents intended to relate their life to the selected profession of a pedagogue. Mainly these were the persons who have selected the studies as the first or one of the first priorities; selected the studies individually, inspired by this profession as calling and after gaining experience in school. The motives fostering connection of the career with the selected profession are also very

important, e.g. desire to grow and take care of other people, quest for independence at work, used pedagogical practices, an interesting profession meeting the expectations and a desire to ensure successful future.

Keywords: *pedagogue, pedagogical studies, selecting profession, factors in selecting profession, motivation.*

Īteikta / Received 2014-12-03
Priimta / Accepted 2015-06-10